

ID: 271

Current Developments in Pomegranate Breeding and New Pomegranate Cultivars

Cenap Yılmaz

Horticultural Department, Agricultural Faculty, Eskisehir Osmangazi University, Eskişehir, Türkiye

Abstract

Pomegranate (*Punica granatum* L.) is a member of the Punicaceae family and has been cultivated since ancient times. It is known to be native to Iran, Afghanistan, Caucasus, Middle East and Anatolia. Today, it is cultivated not only in its native region but also in the Mediterranean basin, the southern coasts of Europe, the Americas, the Far East and Australia. Although it is one of the oldest known fruits, the consumption and production of pomegranate has increased since the 2000s due to its medicinal, industrial properties and healthy compounds. With the increase in pomegranate cultivation in the world, different problems have been identified. However, in recent years, many studies have been carried out on genetic resources, breeding, cultivation technique, plant protection, plant nutrition, irrigation, preservation and post-harvest. With the increasing demand for pomegranate production worldwide, many pomegranate varieties, including early, medium and late varieties, have been bred, registered and offered to producers. New pomegranate varieties have been developed especially in countries with intensive pomegranate cultivation such as India, Israel, Turkey and Spain.

Key Words: *Pomegranate, breeding, cultivars*

Nar Islahında Güncel Gelişmeler ve Yeni Nar Çeşitleri

Özet

Nar (*Punica granatum* L.), Punicaceae familyasının bir üyesidir ve çok eski zamanlardan beri yetiştirilmektedir. Narın anavatanı İran, Afganistan, Kafkaslar, Ortadoğu ve Anadolu olduğu bilinmektedir. Günümüzde sadece anavatan bölgesinde değil, Akdeniz havzasında, Avrupa'nın güney sahillerinde, Amerika kıtası, Uzakdoğu ve Avustralya da yetiştirilmektedir. Bilinen en eski meyvelerden biri olmasına rağmen, narın ilaç, endüstriyel özellikleri ve sağlıklı bileşikleri nedeniyle tüketimi ve üretimi 2000'li yıllardan sonra artmıştır. Dünya'da nar yetiştiriciliğinin artmasıyla birlikte farklı sorunlarda tespit edilmiştir. Bununla birlikte son yıllarda ıslah başta olmak üzere, genetik kaynaklar, yetiştirme tekniği, bitki koruma, bitki besleme, sulama, muhafaza ve hasat sonrası gibi konularda pek çok çalışma yapılmıştır. Dünya çapında, nar üretimine talebin artmasıyla birlikte erkenci, orta ve geçici olmak pek çok nar çeşidi ıslah edilmiş ve tescil edilerek üreticilere sunulmuştur. Yeni nar çeşitleri özellikle Hindistan, İsrail, Türkiye, İspanya gibi yoğun nar yetiştirilen ülkelerde geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Nar, ıslah, çeşit*

Giriş

Günümüzde nar yetiştiriciliği ABD, Afganistan, Çin, Fas, Filistin, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Irak, İran, İspanya, İsrail, İtalya, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Mısır, Suudi Arabistan, Şili, Tayland, Tunus, Türkiye ve diğer bazı ülkelerde yapılmaktadır. Dünya nar ticareti geçmiş yıllara göre daha da artmıştır. Türkiye, İran, Hindistan, İspanya, İsrail, Mısır, Tunus ve Afganistan nar ihraç eden ülkelerdir (Shokoohi and Asgari, 2021). Dünya nar üretimi yaklaşık 8 milyon tondur. Ülkemiz bunun 2022 yılı itibarıyla 681 bin tonunu üretmektedir (TUİK, 2023). Ülkemizin hemen hemen her bölgesinde nar yetiştiriciliği yapılmakla birlikte en yoğun nar yetiştirilen yerler Akdeniz, Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleridir.

Nar meyvesinin yenilebilir kısmı, daneler ve çekirdekten oluşur. Daneler su, başlıca fruktoz ve glukoz olmak üzere şekerler, pektin, askorbik asit, sitrik asit ve malik asit gibi organik asitler ve fenol, flavonoidler ve antosiyaninler gibi biyoaktif bileşikler içerir (Yılmaz, 2007).

Günümüzde meyvelerin kimyasal bileşimi ve antioksidan özelliklerine karşı olan ilgi artmaktadır. Tüketiciler biyoaktif bileşikler bakımından zengin gıdalar satın almak konusunda giderek daha fazla farkındalık kazanmaktadır. Bu yönüyle ilgili olarak nar, fonksiyonel bir gıda ve besleyici madde kaynağı olarak yaygın bir popülerlik kazanmıştır.

Ülkemizde son yıllara kadar TTSM kayıt listelerinde 43 tescilli nar çeşidi yer almaktaydı. Bununla birlikte son yıllarda BATEM ve Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü tarafından melezleme ıslahı ile yeni nar çeşitleri geliştirilerek tescil edilmiştir. Bu çeşitlerin bazıları nar üretim piyasasında yer bulmuştur. Günümüzde dünyadaki nar ıslah programlarının başlıca amaçları, kırmızı kabuk ve daneli, yumuşak çekirdekli, tatlı veya tatlı-mayhoş, iri

meyveli ve daneli, erkenci çeşitler geliştirmektedir. Bu açıdan dünyada son yıllarda geliştirilen nar çeşitlerinin çoğu yumuşak çekirdekli olmakla birlikte çeşitlere göre yukarıdaki özelliklere sahip bulunmaktadır. Aşağıda son yıllarda dünyada ıslah edilen nar çeşitleri listelenmiştir (Chater ve ark., 2021).

Türkiye’de Islah Edilmiş Nar Çeşitleri

BATEM Esinnar
BATEM Hicrannar
BATEM Yılmaznar
BATEM Onurnar
Efenar 35
Tezeren 35
Dr. Ercan 35
Kamilbey 35

Afganistan’da Islah Edilmiş Nar Çeşitleri

Pand post:
Nazak post:

Azerbaycan’da Islah Edilmiş Nar Nar Çeşitleri

Bala Mursel
Girmiz Gabig
Valas
Azernaijan Guleyshasi
Mina Shirin (Şekil 1.)

Çin’de Islah Edilmiş Nar Nar Çeşitleri

Dabenzi
Dongyan

Hindistan’da Islah Edilmiş Nar Nar Çeşitleri

Mridula
Solapur lal

İran’da Islah Edilmiş Nar Nar Çeşitleri

Rabab-e-Neyriz
Malas-e-Saveh

İsrail’de Islah Edilmiş Nar Nar Çeşitleri

Acco (Şekil 2.)
Shani Yona
Emek

İspanya’da Islah Edilmiş Nar Nar Çeşitleri

Tendral
MR-100
Purple Queen
Kingdom
Iliana
Rugalate
Tastem

ABD’da Islah Edilmiş Nar Nar Çeşitleri

Blaze
Purple Heart
Parfianka
Ariana

Şekil 1. Mina Shirin nar çeşidine ait meyveler

Şekil 2. Acco nar çeşidine ait meyveler

Kaynaklar

- Chater, J. M., Yavari, A., Sarkhosh, A., Jia, Z., Merhaut, D. J., Preece, J. E., ... & Hou, L., 2021. World pomegranate cultivars.. The Pomegranate: Botany, Production and Uses, 157-195. <https://doi.org/10.1079/9781789240764.0157>
- Shokoohi Z, and Asgari M, 2021. World pomegranate market.. The Pomegranate: Botany, Production and Uses, 548-557. <https://doi.org/10.1079/9781789240764.0548>.
- TUİK, 2003. Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara, www.tuik.gov.tr
- Yılmaz C, 2007. Nar. Hasad Yayıncılık, Sayfa sayısı:192, İstanbul, ISBN:978-975-8377-52-2.

